

után csak 1 téglasor magasan maradt meg. Néhol ez az alsó téglasor is hiányzott, a két fal pontos találkozását csak nagyjából rekonstruálhatjuk, részben a metszetfalakon kirajzolódó betöltésükből. Feltételezhetjük, hogy a templom K-i végét, a szentély K-i és É-i falát találtuk meg. A D-i falat szinte teljesen kiszedték, ugyanakkor a metszetfalon jól kirajzolódott az egykori fal helye. Itt a falból csak három téglát találtunk az eredeti helyén az alsó sorban, ill. néhány téglát még a falhoz tartozhatott. A K-i szentélyfaltól É-ra kirajzolódott egy árok, talán falalapozás, későbbi bővítés vonala. A középkori temető sírjaiból kibontottunk egy egészben maradt sírt.

Az ásatáson megállapítottuk a templom helyzetét. A szentélyt találtuk meg, a templom Ny-i része valószínűleg megsemmisült a működő, újkori temető sírjai miatt. A kutatóárkokban nagyszámú középkori kerámiát, koporsószegeket, nagy mennyiségű szétszórt embercsontot találtunk. Értékes leletként a talált bronztöredékeket, közte legalább két gótikus könyvveretet, egy ezüstgyűrűt említhetünk meg.

Munkatársak: Balla Krisztián, Cserép Tamás, Nyári Zsolt technikusok.

MOLNÁR ISTVÁN

230. Iván határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, Ró

2009. januárban helyszíni szemlét tartottam Iván határában, a szélerőművek telepítésére kijelölt területeken.

Diófaszer-dűlő (KÖH 56520): A községtől DNy-ra, a Simaság felé vezető út D-i oldalán egy ÉNy-DK-i irányban hosszan elnyúló dombvonulat húzódik. A dombhat itt egyenletesen lejt É felé a simasági műút irányába. A domb gerincével párhuzamosan egy dűlőút vezet a műút irányából D felé. A lejtőn közepes intenzitással régészeti leletek jelentkeztek: római kori és (kisebb számban) őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttem. Egy terra sigillata tál peremtöredéke is előkerült. A telepnyom jól láthatóan a lejtős és lefelé egyre szűkülő domboldal területére terjed ki, ennek megfelelően É-D-i irányban hosszan elnyúlik. Iránya párhuzamos az imént említett dűlőúttal. Néhány kerámiatöredék a dűlőúttól K-re is előkerült, így a telepnyom arra a részre is kiterjed; É felé, a dombtető irányába a leletek száma megfoghatatlan.

Viszta-majortól nyugatra (KÖH 71217): A Viszta-majort Ny-ról szegélyező mélyedés peremén, Ny felé enyhén emelkedő felszínen sűrűn jelentkező téglatöredékekre lettem figyelmes, majd a néhány tegula-, és imbrextöredék alapján egyértelművé vált, hogy római kori épületmaradványokat rejt a föld. A téglatöredékek mellett néhány edénytöredék, valamint számos kötődék (homokkő és mészkő) is előkerült. A téglák és kövek mintegy 150×100 m nagyságú területen intenzíven jelentkeztek, ezenkívül – főleg D-i irányban – elszórtan találtam leletanyagot. Észak felé a leletanyag hirtelen tűnt el, itt a felszín erőteljesen emelkedik, a dombtetőn már nem találtam leleteket. A területen villanyvezeték

halad keresztül, mely a lelőhely legintenzívebb részét érinti.

TAKÁCS KÁROLY

231. Jánoshalma, Faddi-dűlő

(Bács-Kiskun megye) Sza

A Horvát Tranzit gázszállító vezeték építése kapcsán 2009 augusztusában a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai megelőző feltárást végeztek a Jánoshalma DK-i határában, a Faddi-dűlő szívében található lelőhelyeken.

Kabai-tanya, HT-33 (KÖH 69433): Augusztus 25–28. között a Kabai-tanya ma már nem látható romjaitól DK-re 50 m-re, egy kisebb dombhat D-i lejtőjén, 168 m²-nyi területen kutattunk. A teljes területen azonosított összesen 5 jelenséghez 4 objektumot rendeltünk. Ezek közül 2 árok részletnek, 2 gödörnek bizonyult. Leletanyagot – kizárólag állatcsontot – csak az egyik gödör tartalmazott. Ennek következtében mindössze a terepbejárás során gyűjtött felszíni anyag alapján keltezhetjük a lelőhelyen feltárt objektumokat feltételelesen a szarmata korra. A jelenségek alacsony intenzitása és leletszegénysége nyilván azzal függhet össze, hogy a kutatás csak a lelőhely D-i peremterületét érintette.

HT-34 (KÖH 69437): Az augusztus 17–28. között végzett kutatáskor a Kabai-tanyától DNy-ra 250–300 m-re, egy dombokkal övezett, alapvetően sík térségben fekvő lelőhelyen 366 m² volt régészetileg fedett. Az ÉK-DNy irányú lelőhely középső harmadát egy földút keresztezte, amelynek következtében csak két különálló szelvényt szakaszban dolgozhattunk. A szürke, szántott, laza állagú humusz, majd az alatta húzódó kötött, kevert, átlag 70 cm vastag talajréteg gépi eltávolítása után a világos, agyagos-homokos altalajon 25 jelenség bontakozott ki, amelyhez végül 20 objektumot rendeltünk; ebből 19 gödör, 1 pedig árok volt. Bontásuk alkalmával bebizonyosodott, hogy a jelenségek kivétel nélkül a szarmata népesség 2–3. századi emlékanyagát rejtik.

Az objektumok eloszlására jellemző volt, hogy azok a két szelvényt szakasz középső harmadában sűrűsödtek leginkább, méretük pedig a szélső területek felé fokozatosan csökkent. A gödrök zöme öblös vagy hengeres kialakítású, de néhány homorú, sekély beásás mellett egy nagyobb, alakatlan agyaggyerő gödör is előkerült. A méhkas alakú gödrök közül több – a jelentkezési szintjüktől mért 2 m-es mélységükkel – a sárga homokos altalajba is lemélyült; ezt főleg az ásatás ÉK-i harmadában figyeltük meg. A legtöbb gödörre jellemző volt, hogy az alsó harmadukat kitöltő kevert, homokos-humuszos, kötött réteg felett szürke, hamus omladékréteg húzódott, amelyben nagy mennyiségű leletanyagot találtunk. A paticsos, faszenes omladékréteg létrejött talán a telep egykori pusztulásával hozható összefüggésbe. A leletek zömét a helyi készítésű kézzel, valamint korongon formált kerámia tette ki, de mellettük a 2. sz. szelvényben található, a telepen központi elhelyezkedésű gödrök né-

melyikéből római terra sigillata tálak töredékei is felszínre kerültek. Utóbbiak – meghatározásukat követően – a telep korhatározásában alapvető fontosságúak lehetnek.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a kecskeméti Katona József Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Takács Gábor technikusok.

PÓPITY DÁNIEL

232. Jánoshalma, Faddi-dűlő II.

(KÖH 69437)

(Bács-Kiskun megye) I

A lelőhely (HT-35) Jánoshalma belterületétől DK-re, a mélykúti határ közelében, egy környezetéből sziget-szerűen kiemelkedő domb tetején fekszik. A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Horvát Tranzit gázszállító vezeték nyomvonalán 2009. augusztus 27–28-án, a lelőhely K-i szélénél, mintegy 100 m hosszán és 5 m szélességben végeztek megelőző feltárást.

A sárga, homokos altalajon – mely a lelőhelyen mélyített geológiai szondánk alapján ezen a területen mintegy 200 cm vastag – 3 objektum feltárását azonosítottuk a nyelés alkalmával. Mindhárom objektum É–D irányú, ívelt szűkülő falú, ívelt aljú, lelet nélküli, ismeretlen korú árok.

Munkatársak: Botyán Katinka, Császi Dávid, Molnár Zsolt technikusok.

GULYÁS GYÖNGYI

233. Jánoshalma, Gyékényes-dűlő, gázelosztó-állomás

(KÖH 69439)

(Bács-Kiskun megye) Á

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Horvát Tranzit gázszállító vezeték építése kapcsán 2009. október 28. és november 26. között, 689 m²-nyi területen megelőző feltárást végeztek a Jánoshalma belterületétől DK-re, a mélykúti határ közvetlen közelében húzódó kisebb földhátan fekvő lelőhelyen (HT-36).

A lelőhelyen 44 régészeti jelenséget figyeltünk meg, amelyhez végül 16 objektumot rendeltünk; ezek mindegyike egy késő Árpád-kori (12–13. sz.) településhez tartozott. A feltárást során 7 árokrészlet, 6 gödör, 2 külső kemence és 3 épületmaradvány került elő.

Az egykori tanyaszerű települést szögletes alakú, kettős árokrendszer keríthette. A két szélső árokrészlet között 71 m volt a távolság. A köztes szakaszban találtuk a telep összes megismert objektumát, amelyeknél több esetben szuperpozíciót figyeltünk meg. Egy felhagyott épületből például külső kemencét alakítottak ki, míg egy másik kemencés, padlóval rendelkező házban megújítás nyomát találtuk. Utóbbi esetben az ágasfás-szelemen szerkezetű ház É-i, rövidebb oldalát 0,5 m-rel tolták el

É felé. Ennek során az első ház sarokba vájt kemencéjét elbontották, majd egy új kemencét alakítottak ki szint-úgy a sarokban. Sajnos az épületet nem tudtuk teljesen feltárni, de annyit megállapítottunk, hogy azt végül felhagyták, süppedékét egy letaposott, a második építési fázishoz tartozó kemence elé is behúzódó járósínt alapján tovább használták.

A településen egy másik nagyméretű épületrészlet is napvilágot látott, amelynek padlóját mélyen az altalajba ásták. Ebben az objektumban egy sarokba épített kemence omladékán túl alapárkokat is találtunk, amelyek a fal mellett húzódtak részben a hosszanti, részben a rövidebb oldal mentén. A jelenségek talán a házat kibélelő boronafal alapárkai lehettek. A D-i oldalon kibontottuk az épület lépcsős bejáratát is; itt egy ló csontvázának részlete került elő. A házban talált cölöphelyek pozíciója alapján olyan tetőszerkezetet képzelünk el, amelynek gerince nem az épület középtengelye felett húzódott, hanem eltolva, a Ny-i oldalfal síkja fölött.

A feltárt 6 gödör sekélyen mélyült az altalajba, öblös, méhkasos és szögletes formájú egyaránt akadt közöttük. A teleprészlet 2 külső kemencéjének munkagödörét korábbi objektumok beásásainak felhasználásával alakították ki. Az egyik előtérgödör a telep kerítőárkának bővítésével hozták létre, míg egy másik, hosszú életű kemence tűztere egy felhagyott ház D-i oldalából nyúlt ki. A dokumentált jelenségek alapján a telep huzamosabb ideig fennállhatott, miközben a kerítőárok vonalát a különféle objektumokkal nem lépték túl.

A meglehetősen szegényes leletanyagban dominálnak a cserépbográcsokhoz tartozó töredékek, melyek között gyakori a késői típusú, síkozott peremforma. A fazéktöredékek száma alacsonyabb, közülük több vonaldíszes oldal emelhető ki, amely nem mond ellent a telep 12–13. századra való datálásának. A feltárást eredményei alapján az Árpád-kori telep a gázelosztó állomás, valamint a fentebb említett földhát által közrezárt területre lokalizálható, É-i, valamint D-i kiterjedése bizonytalan.

A leletek a KÖSZ szegedi regionális irodájában történő elsődleges feldolgozásukat követően a kecskeméti Katona József Múzeumba kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Benedek András, Nagy Norbert, Takács Gábor technikusok.

PÓPITY DÁNIEL

234. Jánoshalma, Hergyevicza, Madarásztanyától ÉK-re

(KÖH 69443)

(Bács-Kiskun megye) Á

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai a Horvát Tranzit gázszállító vezeték építése kapcsán 2009. szeptember 2. és október 6. között több ütemben, összesen 701 m²-nyi felületen végeztek megelőző feltárást a Jánoshalma DNY-i határában, a tataházi dűlőúttól